

Analiza stron internetowych urzędów miast poświęconych konsultacjom społecznym w województwach: wielkopolskim, śląskim, kujawsko-pomorskim i łódzkim

Magdalena Plichta

Poniższa analiza zawiera informacje na temat zawartości oficjalnych portali miejskich w województwach: wielkopolskim, śląskim, kujawsko-pomorskim i łódzkim. Badanie było ukierunkowane na prześledzenie stopnia, w jakim strony zostały dostosowane do prowadzenia konsultacji społecznych. Szczególnie ważne było sprawdzenie, czy na portalu działa forum internetowe (jeśli tak – na ile jest to aktywne, a nie powierzchowne działanie, kto moderuje debatę itp.), czy znajdują się inne narzędzia do konsultacji, jak np. ankiety, a przede wszystkim czy miasto posiada dedykowaną konsultacjom społecznym stronę internetową. Poniższa analiza jest wynikiem prześledzenia zawartości 276 stron internetowych miast i gmin. Należy zaznaczyć, że wszelkie podane informacje dotyczą jedynie 2013 roku.

Województwo wielkopolskie

Liczba miast w województwie	109
Liczba forów na oficjalnych stronach um	8 (7%)
Liczba ankiet na oficjalnych stronach um	7 (6%)
Liczba osobnych platform poświęconych konsultacjom społecznym	0

Tabela 1. Analiza stron internetowych w województwie wielkopolskie

Województwo wielkopolskie to szczególny region, gdyż zawiera aż 109 stron www, które poddano analizie. Pomimo tak dużej ilości analizowanych stron, ich jakość jest dyskusyjna. Na 8 z nich znajdowało się forum, jednak stopień aktywności na nim nie napawa optymizmem – bywały przypadki braku jakichkolwiek wypowiedzi. Nie były one zatem popularne wśród mieszkańców. Dodatkowo, żadne z nich nie zawierało informacji na temat tego, kto odpowiada na pytania uczestników. Co ciekawe, tylko 7 miast umieściło na swojej stronie ankietę. Większą popularnością cieszyły się takie narzędzia jak: „Zadaj pytanie

Burmistrzowi/Prezydentowi”, formularz kontaktowy czy profil na facebooku. Jako ciekawostkę warto dodać, że Koźmin Wielkopolski do komunikowania się z mieszkańcami wykorzystuje Gadu-Gadu. Niektóre portale zawierały zakładkę „Konsultacje społeczne”, jednak miała ona charakter czysto informacyjny, a nie konsultacyjny – często następowało przekierowanie na stronę BIP. Żadne ze 109 analizowanych miast w województwie wielkopolskim nie posiadało dedykowanej konsultacjom społecznym platformy.

Województwo śląskie

Liczba miast w województwie	71
Liczba forów na oficjalnych stronach um	5 (7%)
Liczba ankiet na oficjalnych stronach um	12 (17%)
Liczba osobnych platform poświęconych konsultacjom społecznym	3 (4%)

Tabela 2. Analiza stron internetowych w województwie śląskie

W województwie śląskim analizie poddano 71 stron www urzędów miast. Wydają się one być bardziej otwarte na głos mieszkańców. Co prawda, jedynie na 5 z nich umieszczono forum, ale na ankietę zdecydowało się już 12 miast. Kolejny raz najczęściej pojawiały się takie narzędzia jak formularz kontaktowy, zakładka „Zadaj pytanie...” czy profil na facebooku. Na uwagę zasługuje jednak kilka miast, które starają się wykorzystać nowe technologie w celu poznania opinii mieszkańców. Choć nie są to „typy idealne”, to dają nadzieję, że miasto pójdzie pod tym względem w dobrym kierunku. Takim miastem jest np. Dąbrowa Górnicza. Na jej stronie www znajdziemy odnośnik do strony dedykowanej budżetowi partycypacyjnemu, a tam – „Dzielnicowe fora mieszkańców”, na których wypowiadają się mieszkańcy poszczególnych dzielnic odnośnie ważnych dla nich spraw, głównie związanych z zagospodarowaniem terenu. Żywiec natomiast udostępnił specjalną aplikację „Zgłoś swoje uwagi”; ponadto, na stronie internetowej tego miasta możemy znaleźć odnośnik do konsultacji jednego z projektów (tam też ankiet konsultacyjna). Wiele miast posiadało dedykowaną konsultacjom zakładkę, lecz – tak jak w przypadku województwa wielkopolskiego – głównym ich celem było informowanie o organizacji i wynikach konsultacji; udostępniano tam także projekty konsultowanych uchwał, ale ewentualne uwagi

należało zgłaszać drogą tradycyjną – pisemnie bądź osobiście w urzędzie. 3 z analizowanych miast posiadało oddzielne strony dedykowane konsultacjom społecznym (Częstochowa, Katowice, Łaziska Górne).

Województwo kujawsko-pomorskie

Liczba miast w województwie	52
Liczba forów na oficjalnych stronach um	5 (10%)
Liczba ankiet na oficjalnych stronach um	13 (25%)
Liczba osobnych platform poświęconych konsultacjom społecznym	1 (2%)

Tabela 3. Analiza stron internetowych w województwie kujawsko-pomorskim

W województwie kujawsko-pomorskim analiza objęła 52 miasta. Na 5 portalach znalazły się fora internetowe. Ciekawym przypadkiem jest Barcin, gdzie zakładka „Pytanie do Burmistrza” funkcjonuje jak forum, bowiem wszystkie pytania i odpowiedzi są widoczne dla wszystkich użytkowników i każdy ma możliwość włączenia się do dyskusji pod danym pytaniem. Co ważne, burmistrz rzeczywiście odpowiada na wszelkie wątpliwości mieszkańców. 13 miast zdecydowało się na umieszczenie ankiety na swojej stronie www. Standardowo innymi narzędziami do konsultacji były: zakładka „Pytanie do...”, formularz kontaktowy i odnośnik do profilu miasta na facebooku. Warto dodać, że Bydgoszcz umożliwia również rozmowę na Skype. W różnych zakładkach znajdują się także zawiadomienia o konsultacjach oraz wyniki z ich przeprowadzenia. W województwie kujawsko-pomorskim jedynie Toruń zdecydował się na dedykowaną konsultacjom społecznym platformę.

Województwo łódzkie

Liczba miast w województwie	44
Liczba forów na oficjalnych stronach um	2 (5%)
Liczba ankiet na oficjalnych stronach um	6 (14%)

Liczba osobnych platform poświęconych konsultacjom społecznym	1 (2%)
---	--------

Tabela 4. Analiza stron internetowych w województwie łódzkim

Analiza stron internetowych miast w województwie łódzkim objęła 44 jednostki. Na dwóch portalach można było znaleźć forum internetowe (Łódź i Zgierz), zaś na umieszczenie ankiety zdecydowało się 6 miast. W województwie łódzkim równie popularne jak w innych regionach były odnośniki do profilu miasta na facebooku, formularz kontaktowy, jak i zakładki „Pytanie do...”. Na wielu portalach znajdowały się zakładki „Konsultacje społeczne”, jednak nie umożliwiały one przeprowadzenia debaty online. Standardowo znajdowały się tam terminy i wyniki konsultacji. Np. w zakładce „Dialog społeczny” na jednej ze stron internetowych możemy przeczytać: „Zapraszamy mieszkańców Gminy i Miasta Błaszki do aktywnego uczestnictwa w kształtowaniu naszej gminy poprzez zgłaszanie opinii, uwag lub przekazywaniu innych informacji mających na celu wsparcie przy planowaniu i realizowaniu bieżących inwestycji oraz działalności Urzędu Gminy i Miasta Błaszki”. W przypadku Sieradza zaś po otwarciu zakładki „Uwagi i propozycje mieszkańców” możemy przeczytać następujący komunikat: „W odpowiedzi na pytania i propozycje mieszkańców dotyczące usprawnienia funkcjonowania lokalnej administracji pragniemy poinformować, iż wszelkie sugestie i rozwiązania możecie Państwo zgłaszać do osób zajmujących się w Urzędzie Miasta Sieradza bezpośrednio tym zagadnieniem, które Państwa interesuje.” Jedynym miastem w regionie, które posiada dedykowaną konsultacjom platformę, jest Tomaszów Mazowiecki.

Jak pokazał pierwszy etap analiz, strony internetowe miast nie są przystosowane do prowadzenia konsultacji społecznych online. Na fora internetowe decyduje się wciąż mało jednostek, a dedykowane konsultacjom platformy należą do rzadkości. Przed samorządem terytorialnym stoi zatem duże wyzwanie – usprawnić proces współdecydowania o regionie i zaimplementować do tego nowe narzędzia.

Drugi etap badania poświęcony był analizie platform internetowych dedykowanych konsultacjom społecznym. Wśród 276 miast, które poddano analizie, jedynie 5 z nich zdecydowało się na prowadzenie odrębnych stron poświęconych konsultacjom. Były to:

Częstochowa, Katowice, Łaziska Górne (woj. śląskie), Toruń (woj. kujawsko-pomorskie) i Tomaszów Mazowiecki (woj. łódzkie).

Posiadanie dedykowanej platformy nie jest gwarantem sukcesu. Okazało się, że 4 z wymienionych miast muszą zostać wyłączone z badania, gdyż dalszym analizom mogły zostać poddane tylko te platformy, które mają rzeczywiście znamiona dialogu społecznego (co najmniej obecność forum) – odrzuconote spośród dedykowanych stron, na których notabene są jedynie informacje o terminach konsultacji, a ich jedyną formą konsultacji są spotkania lub dostarczenie do urzędu opinii. Do analizy mogły wejść jedynie te miasta, w przypadku których konsultacje online były równoległą formą zbierania opinii od mieszkańców. W ten sposób z analizy zostały wyłączone Łaziska Górne, Toruń, Tomaszów Mazowiecki i Częstochowa. Na platformach dedykowanych konsultacjom społecznym tych miast w 2013 roku można było znaleźć jedynie informacje na temat terminów konsultacji, prezentację form (spotkania, ankiety przyniesione do urzędu), projekty uchwał itp. – czyli to, co było zawarte w wielu zakładkach „Konsultacje społeczne” na stronach www innych miast, a co zostało uznane jako niezadowalająca forma „dialogu społecznego. Na toruńskiej platformie po wejściu w zakładkę „Forum” pojawiał się nawet komunikat o następującej treści: „Obecnie forum dyskusyjne w serwisie konsultacje.torun.pl jest niedostępne. Poszczególne wątki na forum będą uruchamiane, jeżeli w ramach prowadzonych konsultacji społecznych zastosowane zostanie forum internetowe jako jedno z narzędzi konsultacyjnych”.

Nieco lepiej sytuacja wygląda w przypadku wymienionej powyżej Częstochowy. Na stronie internetowej tego miasta również możemy znaleźć nakreślenie działań i kontekstu danej kwestii podlegającej konsultacjom, przedstawienie terminów i form (osobiście, e-mail), jednak w niektórych przypadkach osoby wypowiadają się pod danym postem. Nie pod wszystkimi artykułami tego typu dyskusja się wywiązuje, tam gdzie była ona obecna – brakuje informacji o moderatorze. Z tego względu również to miasto zostało wyłączone z analizy. Łącznie z analizy zostały wyłączone 4 miasta, których forum nie było wprost wyrażoną, pełnoprawną formą konsultacji. Analizą została objęta jedynie katowicka platforma. Wszystkie konsultacje zostały podzielone tematycznie. Pomimo ich obecności na platformie, nie wszystkie podlegały konsultacjom online. W wielu przypadkach cały proces konsultacji na stronie opierał się jedynie na umieszczeniu informacji o rozpoczęciu i zakończeniu, ewentualnie podaniu wyników (ogłasza się konsultacje, ale są na nie

przewidziane „tradycyjne formy”). Bywały też sytuacje, gdy pomimo możliwości wypowiedzenia się na forum, pod postem nie było żadnej odpowiedzi.

Biorąc pod uwagę przedstawione niedoskonałości, zdecydowano, by do dalszej analizy wybrać jedynie 9 konsultacji z katowickiego forum. Wszystkie dotyczyły projektów uchwał (debatowano nad zmianą w przepisach, strategią rozwoju i kwestiami związanymi z infrastrukturą). Każda z nich zawierała informacje o celu i osobach, do których są skierowane (najczęściej były to organizacje pozarządowe i podmioty działające w sferze pożytku publicznego). Wszystkie konsultacje podlegające analizie zawierały informacje o tym, w jaki sposób mieszkańcy mogą zaangażować się w działania konsultacyjne (przytaczano możliwe formy). Każdy przypadek był opatrzony datą rozpoczęcia i zakończenia konsultacji. Termin ogłoszenia wyników nie zawsze był podawany. Zadowolona fakt, iż w przypadku każdej konsultacji uczestnicy mieli odpowiednio wcześniej dostęp do materiałów stanowiących kontekst dla debaty – dana była więc możliwość zapoznania się np. z projektami uchwał i przygotowania do udziału. Nie opublikowano raportu z konsultacji. Po ich zakończeniu załączano „wyniki konsultacji” – skan dokumentu z informacją o zgłaszanych propozycjach, ich treści i osobach, które je zaproponowały; brakuje jednak informacji o tym, jaki wpływ na decydentów miały owe propozycje.

Podsumowując, trzeba zaznaczyć, że drugi etap analizy nie przyniósł zadowolających wniosków. 4 z 5 platform dedykowanych konsultacjom społecznym już na wstępie nie spełniały swojej roli – nie były narzędziem do prowadzenia konsultacji online. Katowicka strona, choć podlegająca dalszej analizie, również nie do końca spełniła swoją rolę. „Deбаты”, które toczyły się na forum, miały często charakter powierzchowny – dyskusyjny jest także ich wpływ na rzeczywiste decyzje decydentów.

Wnioski

Analiza wykazała niski stopień przystosowania stron internetowych badanych regionów do prowadzenia konsultacji społecznych. Nieliczne miasta zdecydowały się na uruchomienie forum. Więcej jednostek zdecydowało się na umieszczenie ankiet, jednak to narzędzie nie zawsze było ukierunkowane na poznanie opinii mieszkańców odnośnie ważnych dla miasta kwestii. Zdecydowanie bardziej popularne były rozwiązania typu „Zadaj

pytanie Burmistrzowi/Prezydentowi” czy formularz kontaktowy, w którym można było zamieścić swoje uwagi. Jakość tych rozwiązań jest raczej niewystarczająca w przypadku prowadzenia dialogu obywatelskiego i konsultacji społecznych. Co ciekawe, na stronach internetowych miast często aktywny jest odnośnik do profilu na facebooku. Wydaje się to stosunkowo dobre rozwiązanie. Oczywiście, popularności i skuteczności tego narzędzia warto poświęcić odrębną analizę, ale wydaje się ono mieć dwie podstawowe zalety: po pierwsze, jest to dosyć nowoczesne narzędzie, ukierunkowane szczególnie na młodych mieszkańców – daje im w ten sposób wygodną drogę do wyrażenia swoich opinii, po drugie, jest to narzędzie umożliwiające przeprowadzenie konsultacji: jako możliwe miejsce debaty czy też umieszczania ankiet. Oprócz wymienionych narzędzi wiele stron zawierało odnośnik/dedykowaną zakładkę pt. „Konsultacje społeczne”. Mimo obiecującego tytułu ich zawartość nie była zadowalająca – nie były to bowiem platformy konsultacyjne, a jedynie miejsca, gdzie publikowano zawiadomienia o konsultacjach lub raporty/sprawozdania z ich przeprowadzenia. Dedykowane platformy w 2013 roku posiadało natomiast jedynie 5 miast (choć ich jakość również pozostawia wiele do życzenia).